

Examen VWO 2025

tijdvak 1
woensdag 7 mei
07.30 - 10.30 uur

Geschiedenis

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 30 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 78 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Staatsinrichting

In het grootste deel van de zeventiende en achttiende eeuw werden de eilanden bestuurd door de West-Indische Compagnie (WIC).

- 2p **1** Licht met een voorbeeld toe of de WIC in de praktijk veel of weinig gezag uitoefende.

In 1827 stuurde de Nederlandse koning Johannes van den Bosch naar de kolonies in de West om het economische rendement van de kolonies te verbeteren en bezuinigingen te bedenken op het bestuur. In 1828 voerde de koning op zijn advies een politieke hervorming door.

- 1p **2a** Welke politieke hervorming werd er in 1828 doorgevoerd?
- 1p **2b** Was deze hervorming een succes? Geef aan waarom wel of waarom niet.

De vestiging van de Shell raffinaderij op Curaçao bracht gevolgen met zich mee voor de verschillende sociale groepen op het eiland.

- 1p **3a** Geef aan wat het sociale gevolg was voor de positie van de Afro-Curaçaoënaar.
- 1p **3b** Geef aan wat het gevolg was voor de politieke positie van de lokale elite.

Bepaalde ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat het Regeringsreglement van 1865 door de Staatsregeling van 1936 werd vervangen.

- 1p **4a** Geef aan waarom de Staatsregeling van 1936 ingevoerd werd.
- 1p **4b** Geef aan dat er een oorzaak-gevolgrelatie bestaat tussen de SHELL op Curaçao en de Staatsregeling van 1936.

Op 6 december 1942 sprak koningin Wilhelmina haar beroemde radiorede uit waarin zij de Nederlandse koloniën een grotere zelfstandigheid toezegde.

- 1p **5** Geef aan wat de oorzaak was van die toezegging.

Gebruik bron 1.

Als gevolg van het Statuut werd in 1955 besloten om gevolmachtigde ministers voor zowel de Nederlandse Antillen als Suriname aan te stellen.

- 2p **6** Leg (met bron) uit dat de gevolmachtigde minister van de Nederlandse Antillen aangesteld werd om te voldoen aan een van de grondgedachten van het Statuut.

Stelling: Een eenzijdige economie wordt gezien als één van de oorzaken van 30 mei 1969.

- 1p **7a** Licht deze stelling toe door aan te geven waarom er gesproken kon worden van een eenzijdige economie.
- 1p **7b** Licht deze stelling toe door aan te geven welke internationale en lokale ontwikkelingen tot een economische crisis op Curaçao geleid hebben.
- 1p **7c** Licht deze stelling toe door te verklaren hoe deze economische crisis tot de uitbarsting van 30 mei 1969 geleid heeft.
- 1p **8** Verklaar waarom er na 30 mei 1969 een hernieuwde interesse in en het bevorderen van de taal Papiamentu is gekomen.

Gebruik bron 2.

Bron 2 is een foto van het 6^e Kabinet van de Nederlandse Antillen. Stel je voor dat je meehelpt met het opzetten van een tentoonstelling over 30 mei 1969. Je vindt deze foto in een doos, met bijbehorende tekst aan de achterkant. Je wilt de foto kunnen dateren naar in ieder geval voor of na 30 mei 1969.

- 1p **9a** In welke categorie zou je de foto dateren: vóór of na 30 mei 1969?
- 1p **9b** Geef aan op welk beeldelement van bron 2 je, jouw keuze baseert.

De staatsman Juan Miguel Gregorio (Juancho) Evertsz, beter bekend als Juancho Evertsz, Premier van de Nederlandse Antillen van 1973 tot 1977, stond bekend om twee zaken:

- I Hij heeft er alles aan gedaan om ervoor te zorgen dat Nederland na 30 mei 1969, de Nederlandse Antillen niet naar een ongewenste onafhankelijkheid toe duwde.
- II Zijn uitspraak: '6 min 1 is 0'. Hiermee bedoelde hij dat als Aruba uit de Nederlandse Antillen zou treden, dit uiteindelijk zou leiden tot het einde van de Nederlandse Antillen.

Vanuit Nederland was er een drang om de onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen te bespoedigen.

- 1p **10a** Noteer, op je uitwerkbijlage, de naam van het internationaal recht dat Evertsz heeft gebruikt om deze drang tegen te houden.
- 2p **10b** Licht de uitspraak '6 min 1 is 0' toe door aan te geven dat Juancho Evertsz gelijk heeft gekregen.
Gebruik in je antwoord de houding van politiek Sint Maarten en Curaçao na 1986 en de informatie van de referenda tussen 1993 en 2005.

Onderstaande jaartallen spelen een belangrijke rol in het zelfstandigheidsstreven van Aruba.

- a 1925
- b 1971
- c 1983
- d 1986

1p **11a** Geef aan welk jaartal niet in het rijtje hoort (alleen de letter noteren).

2p **11b** Geef aan wat er in elk van de andere genoemde jaartallen plaatsvond.

In een democratie maken we onderscheid tussen een parlementair en presidentieel stelsel.

2p **12** Geef twee verschillen tussen deze stelsels.

Gebruik bron 3.

Als de Nederlandse regering de focus legt op integriteit en corruptie op Sint Maarten, moet ze volgens Venema zeker óók investeren in de media en journalistiek.

1p **13a** Geef aan waarom media cruciaal zijn om corruptie te bestrijden.

1p **13b** Noteer, op je uitwerkbijlage, twee functies van de media die op bron 2 van toepassing zijn.

1p **13c** Verklaar waarom Venema geen voorstander is van een overheid die direct geld uitgeeft aan de mediabedrijven en journalistiek.

Gebruik bron 4.

1p **14a** Op basis van welk grondrecht zou de journalist van TV-Direct zich kunnen beroepen om toegang te krijgen tot de persconferentie?
Geef ook aan of het om een klassiek of sociaal grondrecht gaat.

Minister Silvania verweert zich door te stellen dat TV-Direct geen gehoor heeft gegeven aan een verzoek tot rectificatie.

2p **14b** Leg uit of TV-Direct tot dit verzoek door de minister verplicht kan worden.

1p **14c** Geef aan hoe de media wel gedwongen kunnen worden tot rectificatie van een publicatie.

Citaat van Fons Jansen, Nederlands cabaretier (1925 -1991).

Extreem rechts: trappen naar onderen en likken naar boven.

Extreem links: likken naar onderen en trappen naar boven.

2p **15** Beargumenteer waarom deze beschrijving van Fons Jansen een goede weergave is van deze twee politieke denkrichtingen.

Oorlog en vrede

Gebruik bron 5.

In de Eerste Wereldoorlog was er sprake van een totale oorlog.

2p **16** Geef twee argumenten om dit aan te tonen.

Op 11 november 1918 werd een zeer belangrijke beslissing genomen voor de geschiedenis van Duitsland.

2p **17** Verklaar aan de hand van twee situaties of gebeurtenissen in Europa waarom Duitsland op dat moment tot die beslissing kwam.

Tijdens de Oktoberrevolutie van 1917 werd in Rusland het Marxisme-Leninisme verspreid.

2p **18a** Leg uit in welke omstandigheden volgens de theorie van Karl Marx een communistische revolutie zou ontstaan en dat het onwaarschijnlijk was dat dit in Rusland zou gebeuren.

1p **18b** Geef aan welke aanpassing Lenin daarom aan het Marxisme heeft gedaan.

In 1923 liepen de Duitse financiën volledig uit de hand. De waarde van de Duitse munt stortte toen volledig in (elkaar).

2p **19** Geef de verklaring hiervoor.

De Volkenbond bleek ineffectief te zijn in het streven naar handhaving van de wereldvrede. Het kon sancties of militaire maatregelen tegen landen die zich internationaal fout gedroegen niet afdwingen.

2p **20** Geef aan hoe er geprobeerd werd met twee besluiten dit punt in de Verenigde Naties op te lossen.

2p **21** Noem twee redenen waarom Hitler de deelname van 'vrijwillige Duitse soldaten' aan de Spaanse burgeroorlog steunde.

Met de bezetting van Indochina eind 1940, werd de invloed van Japan heel groot in Zuidoost-Azië.

2p **22a** Geef aan welke twee maatregelen de Amerikaanse president nam door die bezetting.

1p **22b** Geef aan wat de reactie van Japan was op die twee maatregelen.

Gebruik bron 6.

- 2p **23a** Geef (*met bron*) twee argumenten voor de Britse bombardementen op Duitse steden.

De Britse overheid had twijfels over het moreel effect van het plaatsen van foto's van gebombardeerde Duitse steden als Dresden en Hamburg in hun nieuwsbladen.

- 2p **23b** Geef een argument vóór en een argument tegen het plaatsen van dergelijke foto's in Britse nieuwsbladen.

Hitler werkte zijn offensief tegen de Joden in zijn gebied in vier fasen uit:

- uitsluiting;
- geweldpleging;
- isolement en
- totale vernietiging van het joodse ras.

- 4p **24** Geef een voorbeeld van elk van de hierboven genoemde fasen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog hadden twee incidenten met Joden ertoe geleid dat gouverneur Wouters vervangen werd.

- 2p **25a** Geef aan welke incidenten gezorgd hebben dat gouverneur Wouters vervangen werd.

- 1p **25b** Geef aan wie de opvolger van gouverneur Wouters was.

De wereld na de Tweede Wereldoorlog is in vele aspecten een totaal andere dan die voor deze oorlog. Onder andere de internationale machtsverhoudingen worden door deze oorlog totaal anders.

- 5p **26** Leg uit welke effecten deze oorlog op de machtsbalans in de wereld heeft gehad.

Geef in je antwoord aan:

- welke landen de hoofdrolspelers in de wereldpolitiek waren voor en na de Tweede Wereldoorlog en
- drie redenen waarom de hoofdrolspelers van voor de oorlog achterblijven en waarom de nieuwe hoofdrolspelers aan macht winnen.

De volgende gebeurtenissen en ontwikkelingen hebben betrekking op Duitsland vanaf de Tweede Wereldoorlog.

- 2p **27** Zet ze in de juiste chronologische volgorde, van verleden naar heden. Noteer alleen de letters op je uitwerkbijlage.
- a Er wordt een zogenaamde luchtbrug ingesteld, nadat Stalin besluit om alle toegangswegen naar West-Berlijn af te sluiten.
 - b Met toestemming van de westelijke geallieerden wordt de Bondsrepubliek Duitsland (BRD) opgericht.
 - c Met toestemming van het Warschaupact wordt tussen Oost- en West-Berlijn een muur gebouwd om alle verkeer tegen te houden.
 - d De geallieerde leiders besluiten in Jalta dat de oostelijke provincies van Duitsland aan Polen en de Sovjet-Unie worden gegeven.
 - e In de westerse bezettingszones van Duitsland wordt het Marshallplan ingezet om te streven naar een kapitalistisch en democratisch Duitsland.

Gebruik bron 7.

In bron 7 wordt een beeld gegeven van de conferentie van Teheran en de hartelijkheid op dat moment in de relatie tussen de Grote Drie. Het gehele artikel gaat echter over de conferentie van Jalta en de auteurs komen tot de volgende conclusie: Jalta ging de geschiedenisboeken in als een moedige, maar helaas mislukte poging om de tegenstellingen in de wereld te overbruggen. Dit betekent dus dat de hartelijkheid van Teheran gaandeweg verdwijnt en omgevormd wordt in wantrouwen, eindigend in vijandelijkheid.

- 1p **28a** Noem twee redenen voor groeiend wantrouwen tussen de Grote Drie.
- 2p **28b** Geef aan hoe er in de Conferentie van Jalta geprobeerd is het groeiend wantrouwen tegen te gaan.
- 1p **28c** Noem twee redenen waarom tijdens de Conferentie van Potsdam het wantrouwen weer op gaat lopen.

Stelling:

Tijdens de Koude Oorlog werd de hele wereld verdeeld in twee machtsblokken die tegenover elkaar stonden: het kapitalistische blok en het communistische blok.

- 2p **29** Leg uit waarom deze stelling niet helemaal waar is.

Gebruik bron 8.

- 2p **30a** Noteer, op je uitwerkbijlage, de namen van de drie personen aan de rechterkant op de prent.
- 2p **30b** Leg uit, met verwijzing naar de prent, welke boodschap Behrendt duidelijk wil maken.